

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2010/2011. година

ТЕСТ 2

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

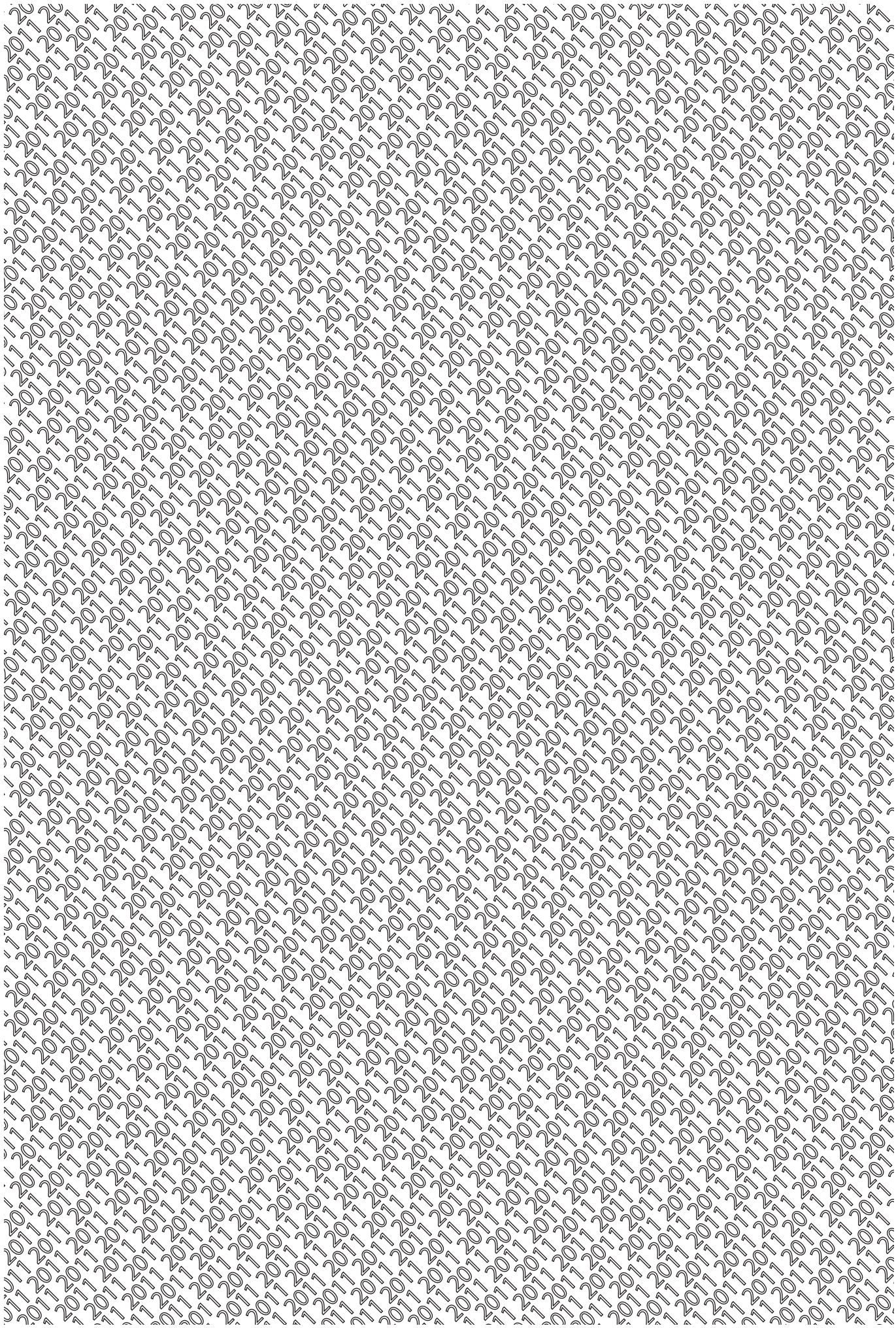
На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

Желимо ти много успеха на испиту!

1. Прочитај вест о *Бостанијади* и одреди шта је у тексту битно, а шта је небитно.

Пољопривредно-туристичка манифестација *Бостанијада*, чији је мото „И лубеница има срце“, одржана је у недељу, 8. августа, у Осипаоници, највећем поморавском селу, с највише произвођача бостана. Производњом бостана за продају бави се око 80% мештана овог краја, а највећи део производње прода се на сеоској кванташкој пијаци. Осипаоница има 1.450 домова, 6.000 становника, 2.700 хектара обрадиве земље и нема домаћинства које не узгаја бостан.

И ове године жири је одабрао највећу лубеницу и дињу и најслађу лубеницу и дињу. Највећа лубеница на *Бостанијади* тежила је 38 кг, а одгајио ју је Бојан Јанковић из Осипаонице, док је највећу дињу, тешку 11 кг, одгајио Срђан Митровић, такође из Осипаонице. Најслађу лубеницу са 12% шећера одгајио је Бранко Лукић из Идвора, а дињу са 15% шећера Дејан Миљковић из Осипаонице.

Ако је податак у вести о *Бостанијади* **битан**, упиши знак +, а ако **није**, упиши знак –.

Податак о томе	+ или –
колико домова, становника и обрадиве земље има Осипаоница	
где се прода највећи део осипаоничке производње бостана и диње	
како гласи мото осипаоничке <i>Бостанијаде</i>	
ко је одгајио најтежу и најслађу лубеницу и дињу	
колико су биле тешке победничка лубеница и диња	

2. У комедији *Госпођа министарка* Бранислава Нушића појављује се више лица.

ЛИЦА

СИМА ПОПОВИЋ
 ЖИВКА, његова жена
 ДАРА, кћи
 РАКА, синчић
 ЧЕДА УРОШЕВИЋ, зет
 др НИНКОВИЋ, секретар Мин. спољних послова
 УЈКА ВАСА
 ТЕТКА САВКА
 ЈОВА ПОП-АРСИН
 ТЕЧА ПАНТА
 МИЛЕ, његов син
 ТЕЧА ЈАКОВ
 САВА МИШИЋ
 АНКА, служавка
 ПЕРА, писар из административног одељења

Заокружи Т, ако је тврдња тачна, а Н, ако је тврдња нетачна.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Рака је син Симе Поповића.	Т	Н
Миле је син Панте и Живке Поповић.	Т	Н
Међу лицима су теча, стриц, тетка и ујак.	Т	Н
Пера ради у административном одељењу.	Т	Н

3. Пред тобом је део библиографије текстова објављених у књизи *Поезија од Војислава до Бојића*, коју је приредио Миодраг Павловић. Прегледај тај део и пронађи у њему тражену информацију.

БИБЛИОГРАФИЈА ТЕКСТОВА

- 1) Вељко Петровић: *Од Војислава до Дучића – наш тзв. модернизам*, из књиге: *О књижевности и књижевницима*, Матица српска, Нови Сад.
- 2) Зоран Гавриловић: *Војислав Илић*, из књиге: *Од Војислава до Дуса*, Нолит, Београд, 1959.
- 3) Милорад Павић: *Војислав Илић*, из књиге: *Војислав Илић*, Нолит, Београд, 1964.
- 4) Јован Дучић: *Милорад Ј. Митровић*, Сабрана дела Јована Дучића.
- 5) Миодраг Јуришевић: *Милета Јакшић*, у рукопису.
- 6) Перо Слијепчевић: *Алекса Шантић*, из књиге: *Сабрани огледи I*, Просвета, Београд, 1956.
- 7) Зоран Гавриловић: *Јован Дучић*, из књиге: *Од Војислава до Дуса*, Нолит, Београд, 1959.
- 8) Исидора Секулић: *Ракић поет и његова поезија*, из књиге: *Из домаћих књижевности II*, Матица српска, Нови Сад, 1964.
- 9) Јован Кршић: *Песничко дело Милана Ракића*, из књиге: *Одабрани чланци*, Свјетлост, Сарајево, 1952.

Наведи имена песника о којима можеш да читаш у књизи *Од Војислава до Дуса*.

_____ и _____

4. Прочитај одломак из поговора Бошка Новаковића у књизи *Приповетке* Иве Андрића. У том поговору аутор говори и о Андрићевим романима. Осим што износи чињенице о тим делима, аутор поговора даје и свој коментар о њима.

Иво Андрић негује више књижевних родова. Он је песник, приповедач, романописац, есејиста, путописац.

Непосредно по завршетку Другог светског рата Андрић је објавио романе: *На Дрини ћуприја*, *Травничка хроника* и *Госпођица*.

Роман *На Дрини ћуприја* је хроника града Вишеграда. Он обухвата временски распон од четири века, и то од почетка XVI века до Првог светског рата. Та четири века историје писац је дао као филм који тече без прекида, филм чудесних, узбудљивих, потресних догађаја.

Травничка хроника слика време Наполеонових ратова, Наполеонову епоху. Ту се у току седам година води у малом политика европских сила, Француске, Аустрије и Турске.

Истовремено је то и доба Првог српског устанка.

У роману *Госпођица* Андрић је кроз судбину Рајке Радаковић обрадио тему тврдичлука. Она је роб једне страсти, жеље за гомилањем новца и цео њен живот истрошиће се у узалудним жртвама и одрицањима.

Андрић је добио Нобелову награду за књижевност (1961), највише званично светско признање писцу чија су дела постала позната захваљујућу многобројним преводима.

У којој је реченици дат **коментар** аутора поговора?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Иво Андрић је добио Нобелову награду за књижевност.
- б) Четири века историје писаца је дао као филм који тече без прекида.
- в) Роман *Травничка хроника* слика време Наполеонових ратова.
- г) Рајка Радаковић је главна јунакиња Андрићевог романа *Госпођица*.

5. Прочитај одломак из критике *Стерија и почеци српске драме* Јована Поповића.

Најјача Стеријина комедија карактера је *Тврдица* или *Кир Јања*. Свакако, Стерија ту није у буквалном смислу оригиналан. Но, велики писци прошлости нису патили од модерне болести оригиналности по сваку цену, нису се устезали да посуђују оквире, теме, типове и ситуације. И сам Шекспир, и Молијер и Гогољ стварали су своја најоригиналнија дела на основу позајмљених елемената. Но, као што је Молијер дао потпуно своје дело у своме *Тврдици*, иако је посудио читаве заплете из Плаутове примитивне и свеже комедије *Аулуларија*, тако је и Стерија, користећи се Молијеровом комедијом *Тврдица*, додуше с мање уметничке снаге, дао особен приказ једног друштвеног типа са аромом војвођанске средине почетком XIX века.

У овом одломку критичар је изнео став да Стерија није увек био оригиналан када је реч о избору тема за комедије. Заокружи слово испред **доказа** за такав критичарев став.

- а) Најјача Стеријина комедија карактера је *Тврдица*.
- б) Стеријина комедија има мање уметничке снаге од Молијерове.
- в) Стерија се користио Молијеровом комедијом *Тврдица*.
- г) Стерија је у *Тврдици* дао приказ једног друштвеног типа.

6. У следећим реченицама налази се пет речи које припадају само неформалном говору. Подвучи те речи.

Јуче сам са кевом ишао на пијацу. Мислио сам да ће бити прави смор, али сам се преварио. Било је више него кул. Тамо сам срео Мику, лика из краја и његовог ортака.

7. Заокружи слово испред реченице која је написана према правописним правилима.

- а) Говорио је не искрено са мном цело вече.
- б) У најбоље урађеном задатку није било не правилности.
- в) Плодови које смо убрали били су још увек не зрели.
- г) Сви су одустали од игре не знајући где сам се сакрио.

8. У следећој реченици подвуци речи које треба написати великим словом:

На телевизији је, поводом првомајских празника, репризиран филм емира кустурице „отац на службеном путу“, који је освојио златну палму на канском фестивалу.

9. Заокружи слово испред реченице у којој је запета правилно употребљена.

- а) Кад осетим да ми је неко подршка, све постаје лакше проблеми нестају.
 б) Кад осетим да ми је неко подршка, све постаје лакше, проблеми нестају.
 в) Кад осетим, да ми је неко подршка, све постаје лакше, проблеми нестају.
 г) Кад осетим да ми је неко подршка све постаје лакше, проблеми нестају.

10. У наведене реченице упиши следеће речи, водећи рачуна о њиховом значењу:

на памет / напамет,   шта више / штавише,   један пут / једанпут.

1. а) Знам _____ све песме са тог ЦД-а.
 б) Паде ми нешто занимљиво _____.
2. а) Чућеш ту песму, _____ о њој да ти кажем!
 б) Он је, _____, одавно чуо ту песму!
3. а) Знао сам _____ до обале, за други нисам раније чуо.
 б) Живела _____ многобројна породица у великој кући.

11. Повежи подвучене реченичне чланове с њиховим називима:

1. Са Дрине је долазио <u>хладан ветар</u> .	а) предикат
2. Вратио се кући <u>око поноћи</u> .	б) субјекат
3. Напољу је <u>сипила</u> киша.	в) објекат
4. Заспала је <u>брзо</u> .	г) прилошка одредба за време
5. Подигох <u>главу</u> .	д) прилошка одредба за начин ☐

12. Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени падежни облик правилно употребљен.

- а) Писац је своју љубав за природом исказао док је обилазио целу земљу.
 б) На снежној падини или на обали мора осећамо чежњу за детињством.
 в) Дечја склоност за преувеличавањем доживљаја понекад изазове смех.
 г) Радници нису добили плату и то је био разлог за демонстрацијама.

13. Заокружи слова испред тачних одговора.

1. Кад је настала ћирилица?

- а) крајем VIII века
- б) крајем IX века
- в) крајем X века

2. Ко су творци ћирилице?

- а) Константин (Ћирило) и Методије
- б) Ћирилови и Методијеви ученици
- в) Сава Мркаљ и Захарија Орфелин

3. Ко је пре Вука Караџића реформисао ћирилицу?

- а) Доситеј Обрадовић
- б) Ђуро Даничић
- в) Сава Мркаљ

14. Прочитај текст. Обрати пажњу на значење подвучене речи у њему.

– Ах, којешта... Ја сам већ заборавио, а ви све о томе! – рече генерал, а доња му усна задрхта од нестрпљења. „Заборавио, а у очима му пизма“, помисли Червјаков и подозриво погледа на генерала.

(А. П. Чехов, *Чиновникова смрт*)

Реч **подозриво** у тексту значи:

- а) сумњичаво;
- б) радознало;
- в) подругљиво;
- г) иронично.

Заокружи слово испред тачног одговора.

15. У датој реченици подвучени су придев и заменица. Упиши у табелу назив подврсте подвучених речи и називе њихових граматичких категорија у тој реченици.

Бетовенову генијалност уочили су и његови савременици.

	Врста речи	Подврста речи	Род	Број	Падеж
Бетовенову	придев				
његови	заменица				

16. Која два облика казивања препознајеш у наведеном одломку из дела *Јабука на друму* Вељка Петровића?

Ускоро, само на највишим и кртим изданцима остаће нешто јабука, али те, ако одоле свим искушењима и агесијама оздо, развијаће се све лепше што их буде мање. Из дана у дан ће сунце претварати њихово јетко зеленило у медено жутило; прво у оно танано раних ливада и шибља а касније у златни сјај липова нектара. Оне као да светле, као да осветљавају надалеко своју дадиљу која их спасава носећи их изнад себе саме, али тиме то несрећно дрво само још више намамљује грамжљиве, обесне пролазнике и адраповце.

Облици казивања у наведеном одломку су:

- а) наратија;
- б) дескрипција;
- в) дијалог;
- г) монолог.

Заокружи слова испред тачних одговора.

17. Подвучи у стиховима из песме *Мраз* Алексе Шантића стилску фигуру **поређење**.

Врхове брда сјај јутарњи жари,
сребрна магла диже се са грма;
Високо шуме јабланови стари
и поток тече као чиста срма.

- 18.** Испод сваког наведеног одломка напиши назив књижевнонаучне врсте којој одломак припада (биографија, аутобиографија, дневник, путопис).

Место рожденија мојега било је варош Чаково у Банату Тамишварском. Отац мој звао се Ђурађ Обрадовић, родом Србин, по занату ћурчија и трговац. Мати моја, Круна именом, била је родом из села Семартона, недалеко од Чакова, кћи Ранка Паункића. Толико сам мален остао по оцу сирота, да га једва памтим; но растећи, кога сам год чуо о њему говорити, није га нико без уздисања спомињао.

Овај одломак припада _____.

Пошто се пређе леп камени мост – а мостови су у Црној Гори сви леви и од камена засвођени – преко реке Ситнице, иде се све преко Љешког поља, пут је раван, на левој страни је кнежев дворац Крушевац, са великим простором земљишта, засађеним маслинама и лозом. Дошав до Мораче, пут води даље преко великог Везировог моста, под којим шуми Морача, а са којег је страшно доле погледати.

Овај одломак припада _____.

Родио се 1767. у селу Трнави, у нахији зворничкој, у Босни, у кући задружној и доста имућној. Оцу његову је било крштено име Ђорђе, а звали су га Стојан Вилић; матери му пак било име Марија, а прозвали су је Вишња и само је под тим именом и знали. По овом другом материном имену, Филип је и прозван Вишњић.

Овај одломак припада _____.

- 19.** Следећи текстови препричавају или анализирају приповетку *Мртво море* Радоја Домановића. Напиши поред сваког текста да ли је реч о **препричавању** или **анализирању**.

1. Млади сликар приредио је изложбу на којој га је „јавно мњење“ понизило и исмејало. Десило му се исто што и песнику и научнику. Сви су га осуђивали док год није нестао из места, а уморено друштво се вратило у своје слатко дремање.

_____

2. Приповедачу је засметала друштвена заосталост и малограђански дух који је површан и ништа ново не признаје. Увидевши колико је то негативно и штетно за једно друштво, Домановић је тај дух исмејао у својој приповеци.

_____

3. У малој вароши, у којој се годинама ништа није догађало, један чиновник објавио је збирку песама. Сви су збирку само прелиставали. Нико није читао песме, али су сви тврдили да су лоше.

_____

4. Приповетка *Мртво море* алегорично је дело јер се у њој говори о људима у једном малом месту, а мисли се на цело друштво. Уједно, ово је и сатирично дело јер се њиме критикује и исмева друштвена учмалост и духовна заосталост народа.

_____

20. Прочитај одломак из драмског дела *Балкански шпијун* Душана Ковачевића.

ЛИЦА И ЛИЧНОСТИ

ИЛИЈА ЧВОРОВИЋ, газда куће, окућнице, жене и идеје о слободоумном човеку и слободној земљи.

ДАНИЦА ЧВОРОВИЋ, Илијина жена.

СОЊА ЧВОРОВИЋ, Илијина кћерка.

ЂУРА ЧВОРОВИЋ, Илијин брат близанац.

ПОДСТАНАР, Петар Марков Јаковљевић. Париски кројач.

I ЧИН

Даница Чворовић, педесетогодишња домаћица, седи за кухињским столом, љушти кромпир и успут слуша радио.

Радио-спикер: ... Драги слушаоци, у наставку програма слушаћемо музику за игру, у емисији „Музика ваше младости“.

(Са првим тактовима аргентинског танга, на улазним вратима одјекну звоно. Даница оставља кромпир, излази у ходник... Враћа се пратећи мужа – Илију Чворовића, човека у годинама, крупног, снажног, плећатог... Човек је задихан, као да је данима трчао; ослања се на једну фотељу, у углу просторије, покрај чивилука, брише шаком ознојено чело, ногама скида ципеле... Прислања десну руку на груди, као да придржава срце. Нервира га „музика за игру“; одлази и искључује радио. Вади кутију цигарета и шибице. Нервозно, узнемирено припаљује дуван. Коначно, жена се усуди да га упита.)

Даница: Зашто су те звали?

(Илија ћути. Отреса пепео, нервозно, високо изнад пепељаре, подвлачи прстима бркове.)

Даница: Јесу те звали због...

Илија: Због чега?

Даница: Па, рекô си, можда проверавају...

(Илија је гледа, врти главом.)

Илија: У гроб ћеш ме отерати... Јел' онај код куће?

Даница: Ко?

Илија: Мој покојни ћаћа! ... Подстанар?

Даница: Није.

Илија: Де је?

Даница: Не знам. Отишô је јутрос, није се враћô... Шта је било?

Илија: Ништа... Тек ће бити.

Дијалог Илије Чворовића и његове жене Данице одликује се кратким и недовршеним реченицама. Шта на основу тих реченица сазнајеш о Илију Чворовићу и његовој жени?

Оба јунака су:

- а) љутита;
- б) расејана;
- в) забринута;
- г) тужна.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!
Ову страну попуњава Комисија!

Укупан број бодова

		,	
--	--	---	--

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Комисија:

- _____
- _____
- _____
- _____

Упиши ✕ на одговарајуће место.

Идентификациони број (Шифра ученика)	
Школа	
Место	
Презиме и име ученика	